

1957–2007

Az Ady Endre Diákkör 50 éves emlékezete

*„Most perc-emberkéek dáridója tart,
De építésre készen a kövünk,
Nagyot végezni mégis mi jövünk.
Nagyot és szépet, emberit s magyart.”*

Az Ady Endre Diákkör 50 éves emlékezete

kiadja az Ady Endre Diákkör – Studentský kroužek Endre Adyho
Rytířská 25-27, Praha 1, 110 00
www.aed.cz

Szerkesztők: Orosz Örs, Skronka Gábor, Pathó Gábor, Hostomský Károly
Nyomdai előkészítés: Ádám Dávid

2007

Köszönetet mondunk minden olyan aktivistának aki részt vett a nagytalálkozó előkészítésében:

Orosz Örs (szervező), Tánczos Zsolt (elnök),
Peniaško Máté, Rajko Péter (alelnökök), Ádám Dávid (webmester), Fodor Ildikó
(krónikás), Szántó Dóra Viola (designer), Pathó Gábor (kapcsolattartó),

valamint: Császár Dávid, Csenger Anikó, Csémy Gábor, Fülöp Ágnes (Lujza), Gál
Attila (Mazsola), Hostomský Károly, H. Tóth István, Juhász Gabriella, Küű Rita,
Losonszky Mihály, Paraj Zsolt, Pathó Róbert, Skronka Gábor, Tóth Péter

Előszó

Ezen kiadvány az AED létrejöttének 50. évfordulója alkalmából megrendezett kiállításához készült egyfajta kísérőanyagként, a teljesség igénye nélkül. A 24 tablón bemutatott klubtörténet vizuális élményéhez nyújt egy kis olvasnivalót, betekintés az elmúlt 50 év néhány mozzanatába, összegyűjtve pár írást, melyek a Prágai Tükörben, Az Új Szóban vagy épp az Ady Kör krónikájában voltak olvashatók.

Ezúton hívom fel mindazok figyelmét, akik úgy érzik, hogy bármivel hozzá tudnának járulni egy ehhez hasonló kiadvány kibővítéséhez, azok a klub elérhetőségein, vagy a nagytalálkozózn személyesen jelentkezzenek!

Kellemes olvasást kívánok!

Orosz Örs, szerkesztő

Fülöp Sándor: Találkozások

Akik villogó-képek
soraként
tűnnek el
az életünkből;
veszik-e észre,
hogy valóság-pillanatainkat
magukkal viszik?

Tudják-e, hogy gazdagabbak
lettek,
hogy
mi mind
gazdagabbak lettünk;
mert
mertünk,
mert
észrevettük
egymást.

(Homokóra antológia, 1975)

Prágában egy diák, Prágában a világ

Ismereteink szerzése során sokszor találkozunk híres emberek nevével, akik a magyar történelem építésében oly nagy szerepet vállaltak. Van egy kisebb csoport, kiknek életében az a közös pont, hogy megfordultak Prágában, és ismereteiket eme nyugat-európai szintű városban kamatoztatták, hogy aztán az nemzetük javára válják. Többek közt ők írták azt a történelmet, amelynek ugyan részesei nem voltunk, de örökösei vagyunk. Örökösként kaptuk a szabadságot, amit nem tudunk méltón értékelni. Be kell vallanunk magunknak, az egész történelem olyan meseszerű számunkra. Amit nem a saját bőrén tapasztal az ember, azt nem tudja igazán átértékelni. Mikor érezhetjük azt a félelmet át, amit azok az emberek érezhettek, akik a csata legelső sorában próbálták ama szabadságot kivívni, melyet most élvezünk? Nem irigyeljük őket, és remélhetőleg nem is lesz részünk ilyen

szörnűségekben. Mintha meséket hallgatnánk, csakhogy ezen történetek vége nem tartogat minden nemzet számára boldog befejezést. A mi korunknak is megvannak a saját harcai. Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy magyar történelem. Volt, van és lesz. Ahhoz, hogy a lesz részével foglalkozhassunk az oly sokat siratott volt helyett, először a van részét kéne eléggé magunkénak érezni, hogy a lesz kellemesen érjen bennünket. Ha már engedik a lehetőségeink, használjuk ki azokat. Sokszor hallottam híres szónokokat arról beszélni, mennyire szükségeltetik az összefogás a haladás illetve a fennmaradás érdekében a mai beolvadó és naiv társadalomban. Ilyenkor az ottlévők heves bólogatások közepette jelzik határozott egyetértésüket, csakhogy többségükből mindig hiányzik az a szintű megalázkodás, hogy magukba nézzenek, és észrevegyék, ők is ugyanolyan gyarlók, mint akikre ujjal mutogatnak, s rájuk is éppúgy vonatkoznak e gondolatok. Együtt többre vihetjük. Ezt észre is vette egy csapat diák 1957-ben Prágában, mikor magyarnak lenni egyenlő volt a legszemtelenebb bűnnel, és nem utolsósorban az idő tájt terjengett a szocializmus halálszagú lehellete is. Úgy döntöttek, összefognak, s ennek az összefogásnak nevet is ajándékoznak, így született meg az Ady Endre Diákkör (továbbiakban AED), mely sok magyar diák révét jelenti Prágában, többekközt az enyémet is.

Mielőtt először Prágába érkeztem volna, nem tudtam elképzelni, mi az a csoda, amit mindenki, ki megfordult ebben a városban, érez. Aztán egy ártatlan osztálykirándulás révén elkerültem ebbe a sokat megélt városba. Mondanom sem kell, az említett hatás nem maradt el. Igazi világ- és egyben műemlékekben gazdag várossá nőtte ki magát. Ha fognánk egy embert a világ másik feléről, és letennénk az Óváros közepén, komolyan gondolkodóba esne, vajon hányadik századba is csöppent valójában. Ezek után nem sok gondolkodás szükségeltetett ahhoz, hogy eldöntsem, merre folytassam tanulmányaimat. Mikor ősszel, enyhe gomorgörccsökkel leszálltam a vonatról, egy kedves ismerősöm egyből elém sietett, hogy a kezdeti nehéz akadályokat segítsen leküzdeni. Már ekkor kissé meglepett, de annál nagyobb hálával fogadtam a segítséget. Aztán bele a sűrűjébe. Nem tartozom a változásokat könnyen megszokó személyek közé, így a korai lelkesedésem kezdett elhalványulni egyre növekvő kétségbeesésem árnyékában. Ekkor megismertem egy-két magyar sorstársamat, akik ugyanabban a kollégiumban laktak, illetve ugyanazon iskolába jártak, ahová én. Azt, hogy végtelenül kedvesek és jókedvűek, már csak segítőkészségük múlta felül. Nem sokszor érezheti az ember azt, hogy a körülötte lévőek szívből jövően mindent próbálnak megtenni annak érdekében, hogy egyengessék az útjait. Segítségnyújtás és segíteni akarás. Ezen eszmei célok végett alapították 1957-ben az Ady Endre diákkört, amely eddig még egyszer sem hozott szégyent a nevére. A szervezet különböző kulturális-, sport-, táncrendezvények és szórakozási lehetőségek szervezését tudhatja magáénak mind a múltban, mind a jelenben. Jó időben különböző túrákon, télen többszöri szánkózáson vehetünk részt egy nagy csapat vidám ember társaságában, évente megszervezi az őszi és a tavaszi focibajnokságot az ún. RIMET korszóért, amely egy nagyon nagy élményt jelenthet a futbal sportágában annyira nem jártas embereknek is, aztán a "Polgár lányok és Klampár Tibor" asztalitenisz bajnokságot, valamint még említést érdemel

az ún. sörszlamom, ami talán nem is sport, mint inkább tűrópróba. Úgy vélem, mindenki érti, mire gondolok ezzel a kifejezéssel, ha pedig mégsem, hagyjuk meg ezt titokként a prágai diákoknak. Szinte heti rendszerességgel összeül a magyarok színe-java a Na Hrádku sörözőben, hogy megvitassák az elmúlt találkozás óta szerzett élettapasztalataikat. Desszertként évente megrendezésre kerül a "Márciusi buli", mellyel a márciusi ifjak tetteire szeretnék a magunkmódján emlékezni, s amely szervezésének én is lelkes résztvevője voltam más korosztályombeli diákkal egyetemben. Ezen a rendezvényen egyéb diákkörök tagjai is részt vesznek, úgy Csehországból, mint Szlovákiából. Itt egy pillanatra le is horgonyoznék, hogy beszámoljak a kedves olvasónak arról, mennyire jó embernek, barátnek és magyarnak lenni Prágában. Az összefogás, amit a készülődés alatt tanúsítottak a magyar diákok, komolyan elgondolkodóba ejti az embert, miért nem lehet kivitelezni ezt a fajta odaadást mindenhol, amerre magyar él. Szintén az előkészületeken jöttem rá, mit érezhettek azok a magyar diákok, akik cseh barátaikkal kivonultak az utcákra 1989-ben, hogy hangoztassák oly hosszú ideje elnyomott hangjukat, és milyen érzések keríthették hatalmukba őket, amikor a táblájukra irt szöveget, amely így szólt: "Jsme s Vámi! Studenti národnosti mad'arské.", heves tapsvihar és éljenzés követte. Azt hiszem, az, hogy beleborzongok ennek szépségébe, a legkevésbé fejezi ki azt, amit valójában éreztek azok a bizonyos magyar diákok. Többekközt megtudtam azt is, hogy számos tudós, tanár, mérnök és politikus, kikre méltán lehet büszke a felvidéki magyarság, koptatta prágai előadóteremek padját, és véste bele nevét örökre az AED krónikájába.

Diákkörünk alapításának évét figyelembe véve, rövid számolgotás után rájöhöt az olvasó, idén jubileál ez a híres-neves társaság minden volt és jelen tagjával, mivel 50 éve annak a napnak, hogy nevet adtak a már addig is létező "kézfogásnak". Április derekán az évfordulót méltóképpen helyyel és hangulattal szeretnénk mi, jelen AED tagok biztosítani. Eme eszmei értékét felbecsülhetetlen rendezvény egy egész hétvégét foglal magába, csütörtöktől (április 26.) kezdődően, mikoris egy-két helyi nemzeti ital mellett cserélhetnek tapasztalatokat a volt, illetve jelen tagok. Ugyancsak a program része egy fotókiállítás, amellyel az elmúlt 50 év képekben való megjelenítését célozta meg az ifjú "AED gárda". Ki azért, hogy nosztalgiázzon, ki azért, hogy információkat gyűjtsön, vagy csak egyszerűen az együttlét öröme végett, részt vehet egy közös városnézésen. Eme hétvége kicsúcsosodása egy vacsorával egybekötött ünnepi összejövetel lesz, melynek keretén belül megtiszteltetésünkre fellép a sokat megélt és méltán híres NYITNIKÉK néptáncgyűttes is.

A szervező csapat, és jómagam nevében kívánom, hogy mindenki érezze nagyon jól magát, és reménykedem, hogy még sok ilyen esemény megszervezése, és kivitelezése elé nézhetünk.

Skronka Gábor, megjelent az Új Szóban, 2007. április

Milyen volt az AED...

– Volt elnökök emlékeznek –

Vajon gondolták-e Varga Levente és társai, akik 1957-ben megszervezték a prágai magyar egyetemisták társulatát, hogy ez a diákkör 50 év múlva is működni fog, hogy óvja és fejlessze a Prágában tanuló magyar fiatalok azonosságtudatát, az anyanyelvük, a történelmük, a hagyományaik és az irodalmuk iránti szeretetet?

* * *

Én is nagy örömmel készülődtem az Ady Endre Diákkör megalakulásának 40. évfordulója alkalmából megrendezett ünnepségre, hiszen ez a diákszervezet életem egy szakaszában szinte létfontosságú volt számomra. Annak ellenére, hogy "hivatalosan" soha nem lettem a tagjává avatva, mivel nem diákként, hanem dolgozóként kerültem Prágába 1981-ben. Én is szerettem volna munka mellett (ugyanis szüleimtől nem kaptam volna anyagi támogatást) továbbtanulni, de sajnos nem vettek fel a Károly Egyetem Bölcsészettudományi Karának magyar-angol szakára. Azután valahogy ittragadtam, egyrészt beleszerettem Prága hangulatába, légkörébe, másrészt úgy sem volt igazán hova mennem... De a kezdetben nagyon egyedül éreztem magam, úgy, mintha egyetlen fekete lennék a fehérek között. De ez csak addig tartott, amíg felfedeztem a Magyar Kulturális Központot, s a Magyar Kultúra boltját, ahol megismerkedtem itt tanuló magyar diákokkal, és attól fogva eljártam minden rendezvényükre. Nem telt el sok idő, míg végül úgy éreztem, hogy Prága tele van magyarokkal. Mindig élmény volt valahol egy ismerőssel találkozni és magyarul beszélgetni, és közben érezni, hogy a csehek nem úgy néznek ránk, mint az ezeréves elnyomójukra, hanem mint valamilyen Mars-lakókra.

Ebben az időben volt az AED-nek egy néptáncsoportja, a Nyitnikék, volt irodalmi színpadunk, kedvenc kávéházunk és sörözőnk, ahol rendszeresen összejöttünk beszélgetni, filozofálni. Azóta eltelt 16 év, de a mai napig azok a legjobb barátaim, akikkel akkoriban az AED rendezvényein ismerkedtem meg, és akik különféle okok miatt (főleg jobb munkalehetőségek, mint Szlovákiában) szintén itt maradtak Prágában, és akikkel a mai napig el szoktunk néha járni a diákok rendezvényeire.

A találkozón résztvevő volt AED elnököknek, többek között, ezt a három kérdést tettem fel:

1. *Melyik a legkedvesebb prágai diákkori emléke?*
2. *Mivel foglalkozik jelenleg?*
3. *Milyen a kapcsolata Prágával és a volt AED tagokkal?*

BAJNOK ISTVÁN (a 60-as évek elején volt az AED elnöke)

1. Rettenetesen nehéz erre válaszolni, de a legkedvesebb emlékem nem múlt idejű, hanem folyamatos emlék. Egy Károly-hídbeli szoborhoz fűződik, amely a Kisoldal irányában a baloldali 13. szobor: Szent Kristóf viszi a kis Jézust a vállán, Én ezt a szoborcsoportot, pontosabban a kis Jézust gyóntatómmá fogadtam mindjárt a

prágai tanulmányéveim kezdetén, amikor még rettenetesen gyötört a honvágy, és ide a Károly-hídra jártam elpanaszolni a búmat-bánatomat. Eléggé kötődtem ehhez a szoborhoz és amikor Prágában vagyok, soha nem hagyom ki a megtekintését. Gyönyörűek az arányai, mindenkinek ajánlom, hogy nézze meg. Szent Kristóf egy nagy darab ember, bottal a kezében, és vállán viszi át a gyermeket, a kis Jézust a vízben, aki intón emeli fel a kezét. Rengeteg szimbólumot találtam ebben a szoborban. Tehát a legkedvesebb emlékem ehhez a szoborhoz fűződik, úgy a tanulmányaim éveit, mint azóta is.

Elmesélné a "legendás" fekete AED-naplónak a történetét?

Nagyon röviden annyit mondanék róla, hogy 1962-ben egy közös naplót kezdtünk írni, ahová minden rendezvényünkön bejegyeztünk egyet s más. Nagyon érdekesek ezek a jegyzetek, dokumentumok, élménybeszámolók, néhol teljesen személyes hangvételűek, ki-ki jót mosolyoghat most valamikori egetrengető búján vagy panaszán, esetleg csodálkozhat azon, hogy milyen apróságoknak tudott valamikor teljes szívvel örülni. Ez a napló 1965-ig íródott, aztán valahová eltűnt, valaki valószínűleg pátyolgathatta. Az 1968 utáni mozgalmas időkben valaki valószínűleg meg akart tőle szabadulni, és eldobta a Petřín-hegy oldalában. Ott ázott egészen addig, míg valaki megtalálta. A becsületes megtaláló belelapozott a füzetbe, és volt olyan nemeslelkű, - mivel megtalálta a naplóban a címetem -, elküldte nekem ajánlva Rimaszombatba. Én beköttem és ez a napló azóta is egy nagyon érdekes, korhű dokumentuma az AED-nek; most is közkézen forog, és vannak, akik oldalakat fénymásoltak ki belőle.

Hogyan emlékszik vissza arra az időszakra, amikor az 1989-es forradalom után országunk szétválásáig, parlamenti képviselő volt a Csehszlovák Szövetségi Köztársaságban?

Kellemes emlékeim vannak erről az időszakról. Nagyon érdekes módon kerültem be a Parlamentbe: egy este, kb. fél tízkor telefonáltak nekem Komáromba, hogy én vagyok az Együttélés soron következő képviselője, és ezért azonnal utazzak fel Prágába. Gyorsan összecsomagoltam, vettem a kizárólagomat, és még aznap éjszaka felutaztam Prágába, ahol mindjárt másnap képviselővé avattak. Két évet töltöttem Prágában, és nagyon jól éreztem itt magam. Az Együttélés irodájában jó csapat gyűlt össze. Kár, hogy kilőtték alólunk a republikát! Mi a szétesés ellen szavaztunk. Hozzá kell fűznöm, hogy a Szövetségi Parlamentben nagyon kulturált hangvételű Parlamentet ismertem meg, és ha elképzelem, hogy mi megy most a másik Parlamentben, örülök, hogy a Szövetséginek lehettem a tagja és nem a szlováknak.

2. Gyermekek-elmegyógyász vagyok. A vesszőparipám ennek keretén belül továbbra is az, amiért nagyon haragszik rám nem egy szlovák politikus és pedagógus – mégpedig az anyanyelvű oktatás jelentősége, esetleg hiányának neurotizáló hatása a gyermekek fejlődésére. Ezt szeretem csinálni, előadásokat tartok pedagógusoknak azzal a céllal, hogy ismertessek egy olyan pszichológiai-pszichiátriai véleményt, amely alátámasztja azt, hogy magyar gyerekeknek magyar iskolában a helye.

3. Én világletemben Ady körösnek tartottam magamat. Soha nem felejtettem el, hogy én ebben a társaságban nagyon jól éreztem magam, és az AED munkájában aktívan részt vettem. Nagy figyelemmel kísérem továbbra is a sorsát. Ma már kedves barátaim, volt AED-tagok gyermekei tanulnak itt, tehát a kontinuitás a nemzedékváltás után is megmaradt. Most ezeknek a gyerekeknek drukkolok, hogy továbbvigyék azt, amit mi elkezdtünk.

FUTÓ ENDRE (1967-től 1969-ig volt az AED elnöke)

1. Ez nagyon nehéz kérdés, én ugyanis már 15 éves koromtól egészen 24 éves koromig Prágában éltem. 1961 ben kerültem ide, és az atomtechnikai ipariskolába jártam.

A szüleivel együtt költözött Prágába?

Nem, csak egyedül. Annak idején kiválasztottam azt a középiskolát, amelyről azt hittem, hogy a legnehezebb, ezért jelentkeztem ide. Szüleim továbbra is Ragyolcon, egy Losonc melletti kis faluban éltek. Később, 1970-ben befejeztem a Károly Egyetem Természettudományi Karán a magfizikát. Így aztán Prágához nagyon sok szép élményem fűződik, hiszen itt éltem le ifjú éveimet. Ezek közül talán kiemelném a Szláv-szigeti tánciskolát, a különféle diákcsínyeket, a focimérkőzéseket, sőt, azt a sok keserves tanulást is, ami így utólag szintén megszépül, de annak idején nem élveztem annyira.

2. Már több éve Budapesten élek. Számítástechnikával foglalkozom, eddig egy cégnél voltam oktató, azelőtt pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetem Számítógéphálózati Intézete igazgatóhelyettese voltam. Nemsokára Genfbe megyek három évre, ahol az Európai Részecskefizikai Intézetben fogok programot írni egy kísérlethez.

3. Bevallom, hogy jóformán semmilyen. A volt Adysok közül csak Kovács Tiborral tartom a kapcsolatot, aki szintén Budapesten él. Kassán is vannak még ismerőseim, akik valamikor szintén prágai diákok voltak. De Prágával megszakadt a kapcsolat, mert most már nem köt ide sem a munkám, sem egyéb dolog.

KOVÁCS TIBOR (1969-től 1971-ig volt az AED elnöke)

1. Meg kell, hogy mondjam, az én elnökösködésemhez túl sok kellemes élmény nem fűződik, mivel minket akkor arra kényszerítettek, hogy ha fenn akarjuk tartani a klubot, szervezzük meg a saját főiskolánkon a Szocialista Ifjúsági Szövetség szervezeteit. De azért szép emlékeim is vannak, pl. az egyes kirándulások és jópár színvonalas, előadással egybekötött klubest.

2. Budapesten élek, ahol van egy tervezőirodánk, és ott dolgozom.

3. Sajnos, most már nem túl szoros. Még a szocialista időszakban voltak munkakapcsolataink, akkor gyakrabban jártam Prágába. Most már eléggé ritkán járok ide, és ugyanez érvényes a volt diáktársakra is.

SZALÓ BÉLA (a konszolidációs években, a 70-es évek elején volt az AED elnöke, és akit bizonyára sokan ismernek azok közül, akik részt szoktak venni a Cseh-

és Morvaországi Magyarok Szövetsége rendezvényein)

1. Könnyebbet is kérdezhetél volna, nem lesz könnyű egy emléket kiemelni a sok közül... Talán a Mikulás-estekre emlékszem vissza a legszívesebben, amikor még Poděbradyból jártunk fel Prágába, és mi csináltuk a kultúrműsort. De a focibajnokságok és a sörözések is felejthetetlenek.

2. Az energetikában dolgozom immár 20 éve. Ma tulajdonképpen a cseh energetika modelljének összeállításán dolgozunk, én a perspektívával és a mérlegkészítéssel foglalkozom.

Milyen gyakran jársz haza Szlovákiába?

Elég ritkán járok haza, úgy kétszer-háromszor évente szoktam meglátogatni a szüleimet. De igyekszem szemmel kísérni a szlovákiai eseményeket, amelyek általában sajnos nem túlságosan lelkesítőek.

A gyerekeid beszélnek magyarul?

Igen, mind a kettő tökéletesen beszéli a magyar nyelvet. Tehát, van még esély arra, hogy legalább egy nemzedéknyire megőrizzük az anyanyelvemet, bár elhatároztam magamban, hogy az unokáimmal is csak magyarul fogok beszélni.

ZACHARIÁS ISTVÁN (1972-ben kezdte meg tanulmányait Prágában, és ő volt a jobb keze az akkor elnökösködő Molnár Imrének - aki sajnos nem jött el a találkozóra).

1. Nagyon sok kedves emlékem van Prágáról, már maga az Ady Endre Diákkör létezése is egy nagyon szép emlék. Tulajdonképpen itt Prágában tudatosítottam magamban, hogy merre kell haladnom tovább. Ez főleg a magyarságomra vonatkozik, mivel én előtte szlovák iskolákba jártam, és az itteni közösségi, összetartozási érzés, a közös tevékenységek kitörölhetetlen hatással voltak rám. Itt mindnyájan igyekeztünk az Ady kör és a prágai diákelet javát szolgálni. Én abban az időszakban tevékenykedtem az Ady körben (1972-77), amikor státuszt kellett adni ennek a szervezetnek, és a mai napig nagyon jó érzéssel tölt el minden, amit akkor sikerült elérnünk. Éppen ezért szeretném átadni a gyermekeimnek ezt az érzést, a közösségi tudatot, a tapasztalataimat, ezért is hoztam el őket magammal Prágába, hogy mindezt átérezzék. Ők most középiskolába járnak, és szeretném, ha tovább tudnák vinni ennek az együvértartozásnak az érzését.

2. Én a Műszaki Egyetem elektrotechnikai szakának elvégzése után visszamentem a szülővárosomba, Szepsibe, ahol műszaki területen dolgoztam egészen 1989-ig, a rendszerváltásig. Ekkor polgármesterre választottak Szepsiben, és most is ezt a funkciót töltöm be.

3. Sajnos mindkettővel elég gyér, bár figyelemmel kísérem az AED tevékenységét a korosztályombeli barátaim gyermekei révén, akik most itt tanulnak Prágában. Évente kb. egyszer jövök Prágába vagy a munkámból kifolyólag, vagy pedig magánemberként. Megmutattam már a gyermekeimnek az iskolát, ahová jártam, a kollégiumot, ahol laktam és kedvenc helyeimet is.

Létezik még a kedvenc prágai kocsmája?

Az egyik igen, a Břevnov felett található. De a legkedvesebb a "Jezírko" nevű hely volt a Strahov oldalában, amely, sajnos, már nem üzemel.

SERES LAJOS (1980-tól 1982-ig volt az AED elnöke)

Ha visszagondolok prágai diákéveimre, csak kedves emlékek bukkannak elő, úgy a Műszaki Egyetemről, mint a klubról. Felejthetetlen élmény számomra az az összefogás és kitartás a diákokban, akik elkerülve otthonról, ebben az idegen környezetben helyt tudtak állni az egyetemeken, önállóak voltak, meg tudták szervezni egyéni és közösségi életüket, és egy olyan hagyománynak voltak a folytatói, amelynek örömmel látom, hogy ma is vannak továbbvivői. Szóval, a legnagyobb élményem ez az együvé tartozási érzés, ami felejthetetlen, és amit az is bizonyít, hogy most itt vagyunk. Családot, munkát hátrahagyva eljöttünk ide, Prágába, hogy felelevenítsük élményeinket találkozzunk régi jó barátokkal, diáktársakkal.

Szülőfalumban, a Galánta melletti Alsószeliben élek. Villamosmérnöki diplomát szereztem a Cseh Műszaki Egyetemen, de jelenleg Budapesten dolgozom, ahol egy szlovákiai magánvállalatnál vagyok ügyintéző.

A régi Adysokkal, akikkel annak idején a prágai magyar diákközösségben dolgoztam együtt, most aktívan együttműködünk a Csemadokon belül, ahol nagyon sok a volt AED-tag. Prágával viszont csak néhány ittmaradt ismerősömön keresztül tartom a kapcsolatot.

BADIN ÁDÁM (1988-89 között volt az AED elnöke)

1. A legkedvesebb emlékem tulajdonképpen nem Prágához kötődik igazán, bár mindannak a tevékenykedésnek és munkának a kicsúcsosodása volt, amit itt Prágában az Ady Endre Diákkör keretében az én elnökösködésem alatt végeztünk el, és ez pedig az 1. Honismereti Ifjúsági Tábor volt Őrsújfalun. Itt tudott mindaz a csúcspontjára jutni, amiért tulajdonképpen érdemes volt Prágában magyarként kitartani. Őrsújfalun egymásra találtak és összefogtak a különféle ifjúsági klubok képviselői és tagjai, és olyan szoros együttműködési, baráti hálózat alakult ki közöttük, amelynek hatása meg ma is érezhető. Nos, ezekhez a táborokhoz fűződnek a legkedvesebb emlékeim.

2. A főiskola elvégzése után még több évig itt éltem Prágában, és több mindennel foglalkoztam. Majd egy németországi egyetemen tanultam és dolgoztam, onnan pedig Kecskemétre kerültem, ahol bábszínházigazgató voltam. Ezt szintén Prágának köszönhetem, ugyanis azok az emberek hívtak meg ide igazgatónak, akikkel itt Prágában ismerkedtem meg. Velük közösen megalapítottunk egy bábcsoportot, amellyel aztán felléptünk Prágában, Szlovákiában és Magyarországon is. Így valóra válhatott az egyik álmom – egy profiszínházban dolgozhattam, méghozzá nem is akármilyen beosztásban. Kecskemétről egy vargabetűs út után, amely a fél Európán keresztül vezetett, hazaérkeztem végül "Gömörországba", ahonnan eljöttem, és ahová mindig is tartoztam. Itt szeretném kialakítani életem

bázisát, ahonnan persze továbbra is jární szeretném a világot – Prágát, Magyarországot, Németországot, Erdélyt stb., de szükségem van erre az otthoni környezetre, az otthonélményre, amit csak a szülőhelyemen tudok megélni. Borzasztó sok energiát ad nekem az egyszerű, falusi emberek társasága, akik között otthon érzem magam. Ők mesélik a régi történeteiket, meséiket, amiket gyűjtök, és ezekből remélhetőleg egy meséskönyvet fogok összeállítani. Írom a bábjátékaimat is, amelyeket azután viszek mindazokra a helyekre, ahol korábban jártam. Úgy érzem, megtaláltam a helyemet, ahol hasznos lehetek, ahol jól érzem magam, és ahol a leghatékonyabban tudom kiárasztani az energiáimat.

Tehát nem hiányzik Prága?

Nem, vagyis egyre kevésbé, és amikor igen, akkor feljövök ide, hiszen még mindig elég sok cseh és magyar barátom van itt. De úgy érzem, hogy már véget ért, befejeződött az az időszak, amikor Prága szerves része volt az életemnek, amikor ugyanazt jelentette számomra, amit most otthon megtaláltam. Prága most egyfajta távlatot jelent számomra, tehát mindazt, amit a Felvidéken és Magyarországon megélek, azt itt sokkal jobban tudom integrálni, és újra átgondolni. Jókat tudok itt meditálni.

Mit jelentett pontosan számodra Prága, mi az, amit innen magaddal vittél?

Nagyon sok mindent, szerintem aki egyszer Prágában tölt pár évet, főleg, ha diákként kerül ide, fiatalon, amikor még abszolút nyitott minden iránt és engedi magába áradni azt az óriási szellemiséget, ami itt benne van a levegőben, az már csak ettől is más ember lesz. Hát, még ha magyarként megéli az együvé tartozás és az együtt cselekvés élményét...! Éppen az Ady Endre Diákkör volt az, amely lehetőséget teremtett ahhoz, hogy a magyar anyanyelvű emberek rátaláljanak egymásra, és egyrészt megőrizték az anyanyelvüket és a kultúrájukat, másrészt pedig megosszák egymással és tovább vigyék az itt megélt élményeiket. Aki ezt a maga teljességében megélte, az már ettől is más ember lett, és kerüljön ezután bárhová a világon, mindezt már nem tudja eliminálni, ez meghatározza az életét. Valamit képvisel, s ha megőrzi azt a fajta emberi szabadságot, amit itt kapott, akkor bárhová kerüljön is, képviselni fogja ezt az örökséget, az emberi helytállást, a közösségtudatot.

Mit üzensz az ittmaradt nagyrészt Prágában élő magyaroknak?

Ez nagyon nehéz kérdés. Nem jut eszembe más, mint amit délután mondtam, és ezt mindenkinek üzenem, nemcsak az ittmaradottaknak. Tompától idéztem, hogy "fiaim, csak énekeljtek", mert amíg szól az ének, amíg benned szól az ének azon a nyelven, amit a Jóistentől kaptál és a hozzá fűződő kultúra árad belőled, bárhol is vagy a világon, addig nincs baj, nincs baj a magyar kultúrával, a magyar nyelvvel, nincs baj a te lelkeddel. Mert ez azt jelenti, hogy te az vagy, akinek születlett, és aki ezt a kultúrát vállalja és próbálja átadni, illetve kisugározni magából úgy, hogy más kultúrákat is közel engedsz magadhoz. De ez a tiéd, ezt nem vehetik el tőled, ez a te otthonod. Ezt tudni kell, és aki ezt tudja, aki eljutott idáig, az, azt hiszem, közel van ahhoz, hogy azt mondhassa - ő boldog ember. Ezt üzenem mindenkinek, mert csak

akkor élheti meg mindenki a világot a maga teljességében, ha ezt megőrizte, természetesen ki-ki a maga módján és hőfokán.

BELÁK CSABA (1989-től 1991-ig volt az AED elnöke)

1. A legkedvesebb élményem az, amikor plakátokat nyomtattunk az 1989-es tüntetésekre Lőrinc Zsuzsa műtermében, egy pincében, kockás ingben, cigarettáztunk, izgatottan beszélgettünk a forradalmi eseményekről és festgettük a plakátokat, amelyeket azután Gál Attila linóba metszett. Mi vittük a plakátokat még Nyitrára is.

2. Gépészmérnökként végeztem. Ezen a területen 1992 után nem találtam magamnak megfelelő állást, ezért könyveléssel kezdtem el foglalkozni. Megcsináltam az adótanácsadói vizsgát, és azóta ez a munkám, és valahogy ittragadtam Prágában. Először azt mondtam magamnak, hogy itt maradok kb. három évig, összespórolok egy kis pénzt, azután hazamegyek, és ott folytatom tovább. Most megint úgy érzem, hogy még három évig itt maradok...

Milyen gyakran jársz haza. Szlovákiába?

Elégé ritkán, úgy havonta-kéthavonta szoktam meglátogatni a szüleimet. Szlovákiával nincs különösebb kapcsolatom, az én korosztályomból nagyon sokan itt maradtak, barátok is, csoporttársak is, tehát Prágában megvan a baráti köröm is.

Cséfalvay Ildikó

(Prágai Tükör, 1997)

Ami a fenti írásból kimaradt, Erdélyi Géza, felvidéki református püspök (aki még az AED létrejöttét megelőző időbe enged betekintést), Varga Levente, az AED első elnöke, illetve Duka-Zólyomi Árpád visszaemlékezései:

ERDÉLYI GÉZA: Prágai magyar diákélet az 50-es évek második felében

A jelzett időszakban Prágában számos magyar nemzetiségű főiskolás illetve egyetemista volt. A legnagyobb létszámú diákság a Cseh Evangéliumi Testvéregyház Teológiáján gyűlt össze. Egészen természetes, hogy 1955 nyarán, a nyári szemesztertől kezdve az a 28-30 hallgató intenzívebben kezdett el tájékozódni, a különböző egyetemeken keresve a magyar ajkú diáktársakat. Semmilyen komolyabb támogatás, vagy támpontunk ebbéli kezdeményezésünkben nem volt. Abból indultunk ki, hogy először a magyar nevű hallgatókat fogjuk megszólítani, reménykedve, hogy rajtuk keresztül további információkat kapunk és fokozatosan megbeszélünk, majd a későbbiek folyamán megszervezünk legalább alkalmi találkozókat.

Elindultunk hát társakat keresni a kollégiumokba és diákszállókra. A másik kiindulási pontunk az akkor még igen illusztris helyen (Vencel tér) lévő Magyar Kultúra Könyvesbolt kínálta lehetőség volt. Ide sokan betértek, különböző publikációkat, sajtótermékeket vásárolni. Fokozatosan sikerült nevekre és címekre

szert tenni. A különböző internátusok és kollégiumok felkeresése folyamán meglepetések is értek bennünket, de ezekre számítottunk is, amikor magyar nevet viselő egyetemista társaink némelyike nem beszélt magyarul, ugyanakkor idegen nevű (szláv, német) hallgatókkal vehettük fel a kapcsolatot, mint magyarokkal. Természetesen ma bárki még inkább tudatában lehet annak, hogy a Kárpát-medencében ez gyakori, sőt egyre gyakoribb eset. Az 56-os forradalom idején, majd azt követően bizonyos szelekció folyt le, de a találkozások, beszélgetések nem szüneteltek, jóllehet nem sikerült szervezett formában azokat rendszeressé tenni. Egy-két látogatás erejéig a lehetőségeinket megbeszéltük a Pozsonyiakkal, de a szervezés kérdésében egy helyben topogtunk. Magyar hallgatókat, leginkább az orvosi és technikai karon találtunk, bár voltak a testnevelési főiskoláról, a jogi karról is és a már korábban Prágába költözöttek, vagy Prágában dolgozók között is találtunk magyar fiatalokat. Velük ismeretséget az ugyancsak Vencel téren található Budapest Vendéglőben köthettünk, ahová mi magunk egy-egy sikeres nagy vizsga után, szegény diákként és szolid körülmények között ünnepelni jártunk. Amennyiben sikerült, a közös hétvégi ebédet vagy vacsorát leggyakrabban a Mánes étteremben fogyasztottuk el. 1958-ban egyre erőteljesebben jelentkezett az igény klubba szerveződni, a találkozásokat rendszeressé tenni. Ez azonban nekünk egyszerűen azon oknál fogva nem sikerült, hogy befejeztük a prágai tanulmányainkat. Meglehet a sikertelenségben közrejátszott egy jó szervezői készséggel és képességekkel rendelkező személy hiánya is.

Tény azonban, hogy valami ígéretes mozgás már volt, viszont a siker – bizonyára kemény és kitartó munka után mások nevéhez fűződik. Azt azonban állíthatom, hogy nekünk is nagy örömeinkre szolgált az AED létrejötte, és én személy szerint fontosnak tartom, hogy továbbra is fennmaradjon és működjön. Az egyházi közösségek mellett (Prágai Magyar Református Gyülekezet valamint a Prágai Magyar Római-katolikus Gyülekezet) az AED biztosítja a legjobb lehetőséget az ott tanuló, lakó magyar fiatalok egybegyűjtésére és összefogására. Így alakulhat ki az a kívánatos, egészséges közösség és nemzettudat, amelyik mások megbecsülése mellett nem mond le önmagáról, hanem közösségépítő erőként ott és a szülőföldünkön inspirálólág a jövőben is a szülőföldtől távol, egymás erősítése és segítése rendkívül fontos feladat.

Rimaszombat, 2007 márciusa

VARGA LEVENTE (1957-től 1961-ig volt az AED elnöke) így emlékszik vissza prágai diákéveire:

A Prágában tanuló dél-szlovákiai magyar diák különleges helyzetben van. Környezete nagyobb igényt támaszt vele, mint Szlovákiában tanuló diáktársaival szemben. Ez legtöbbször ösztönzi, mint készleti megfutamodásra. Szűkes hazánkról sokszor téves nézetek vannak. Nekem is sok magyarázatomba került, míg legközelebbi évfolyamtársaimmal legalább nagyjából megértettem, hogy én tényleg magyar vagyok, bár életemben Magyarországon nem jártam, kivéve azt a pár évet,

amikor szülővárosom került Magyarországra. Inkább valami kivételes esetnek könyveltek el, akárcsak görög emigráns kollégámat. A tanári karnál is hasonlóképpen vélekedtek. Engem vizsgák alkalmával néztek görögnek, olasznak sőt spanyolnak is, magyarnak azonban soha sem tippeltek.

A prágai magyar főiskolások nagyon szét voltak szórva, hisz a legtöbb fakultáson alig egy-két magyar nemzetiségű diák tanult. A kassai Reiter Jóskával az 1957/58-as iskolaévben hozzáfogtunk ahhoz, hogy felderítsük, hány magyar diák tanul Prágában. Néhány hét alatt bejártuk a legnagyobb prágai diákszállókat. A legszebb eredményt a Károly egyetem vinohrady-i nagy diákszállójában értük el, miután Reiter Jóska leszerelte a portás néni hivatalos minőségéből kifolyó ellenállását, a bejelentő könyv talán ezer nevéből kihámoztunk vagy 25-30-at, ami szerint azután találtunk vagy 15-20 olyan diákot, akik örömmel fogadtak. Ilyen előkészítések után alakultak ki a prágai magyar diákok havonkénti találkozói. Az első összejöveteleket nagyrészt a főiskolai menzákon tartottuk. Később felfedeztünk egy nagyon szimpatikus termet a patinás U Fleku sörözőben, amelyet kezdetben ötven koronáért, később már ingyen bocsátották rendelkezésünkre.

Ezek a körülmények elősegítették a közösségi élet kialakulását anélkül, hogy a volt Szent György Diákkörörről tudtunk volna. Ez az apróság is jellemzi azt, hogy mennyire megszakadt minden folytonosság a háború előtti nemzedék, és mi közöttünk. A Károly egyetem magyar szemináriumának előadói, Rákos Péter és Bredár Gyula adták tudtunkra, hogy nem is olyan új dolog az, amivel próbálkozunk. Herényi László volt a kezdeményezője annak az ismerkedő estnek, amelyet 1957 őszén a prágai Malá Strana, Szent Tamásról elnevezett ősi söröspincéjében tartottunk.

A hivatalos hovatartozás csak kezdetben jelentett gondot. Egyszer aztán Reiter Jóskával felkerestük a CsISz prágai városi bizottságát és meghallgatást kértünk a vezető titkártól. A titkár szívesen fogadott, s helyeselte a találkozók gondolatát s célját: azt, hogy ne szakadjon meg a főiskolások kapcsolata szűkebb hazájukkal. ahová vissza várják őket, s ahol különösen nagy szükség van az új értelmiségre. Adott egy ajánló levelet, melyben kér minden szervezetet, hogy ha lehetősége van, legyen segítségünkre. Sokat segített munkánkban a Károly egyetem magyar szemináriumának előbb említett két előadója is. Több érdekes eseményről és hagyományról szereztünk tudomást általuk a magyar-csehszlovák kultúrkapcsolatok terén.

Az első találkozó után kialakult a diákok között is az a gárda, amelyik a továbbiakban is legtöbbet mozgatta a prágai magyar diákokat. Reiter Jóskán kívül a medikus Simon Vera és Gubcsó Péter, illetve az újságírára készülő Ozorai Kati volt a legkezdeményezőbb az első években. Később voltunk néha vagy nyolcvan is, ami talán a két harmada lehetett a Prágában tanuló szlovákiai magyar diákoknak.

Én 1961 decemberében, diploma-munkám megvédése után váltam meg Prágától és a prágai magyar diákok közösségétől. A továbbiakban az utánunk jövő évfolyamok adhatnak majd számot.

Kassa, 1987 augusztusa

Az alábbi üdvözlő levelet a diákkör létrejöttének 20. évfordulója alkalmából küldte Duka-Zólyomi Árpád 1977-ben (1965-től 1967-ig volt az AED elnöke)

DUKA-ZÓLYOMI ÁRPÁD visszaemlékezése

Kedves Klubtársak!

Meglepődve, de boldog érzésekkel eltöltve bontom fel leveleteket. Mikor elmém tártult a rég nem látott AED jelvény, egyszerre megelevenedett előttem a régi sok szép emlék, amelyek életem egy feledhetelen időszakát idézik.

A sok nehézség és probléma ellenére a prágai magyar diákság összetartása és céltudatossága fokozatosan olyan sikereket eredményezett, amelyek csehszlovákiai magyar ifjúság élvonalába juttatták az Ady Endre Diákkört.

"Tanuljunk és művelődjünk!" Ez volt a jelszavunk, s teljesítése érdekében – természetesen szórakozással egybekötve – mindent megtettünk, mert tudatában voltunk annak, kisebb-nagyobb helyi sikerek és örömök mellett csak a jövő hozhatja meg a kívánt eredményt. Csakis művelt, higgadt és minden helyzetben józanul megfontolt magyarságunk válhat életképes alkotó erővé. És sohase feledkezzünk meg hovartartozásunkról – legyünk büszkék arra, hogy magyarok vagyunk, ez ne legyen soha vita tárgya, legyen életünk és tetteink alapköve!

Az AED-nek volt és van még egy kiváltságos helyzete: diákok, egyetemisták alkotják és így az u.n. "diákléggör" jellemzi a klubot. A vidám, optimista, de amellett céltudatos közösség tevékenysége mindig haladó, aktív és alkotó marad.

20 évre tekinthetünk vissza és annak ellenére, hogy ezen idő alatt a hullámvölgyek és a maximumok, a nehéz időszakok és a sikerek váltogatták egymást, az AED jelvénye és jelszava tartalommal és értékes tervekkel felvértezve még most is él - és jelenleg töletek prágai magyar diákok, csakis töletek függ, hogy a stafétabotot továbbadva, az AED tovább is éljen, hogy az elkövetkező évtizedek sikerei csak öregbítsék az Ady Endre Diákkör hírnevét.

Köszönöm, hogy ilyen távolban sem feledkeztetek meg rólam. Mint ahogy eddig is, úgy továbbra is élénk figyelemel kísérem majd az AED, az adysok tevékenységét. Kívánok sok-sok további sikert, nemcsak az Ady Endre Diákkörnek, hanem mindnyájatoknak az egyéni életben és az egyetemi tanulmányokban is!

Dubna (Szovjetunió), 1977. április 14.

Szintén ezen a helyen közöljük Lacza Tihamér (1969-től 1971-ig volt az AED elnöke) írását, mely a Homókóra című irodalmi lap indulásába, valamint a 68-as eseményekbe enged betekintést:

LACZA TIHAMÉR: Az Ady Endre Diákkörben

Már három hónapja voltam prágai diák és még egyetlen itt tanuló magyarral sem találkoztam. Valamikor 1968 januárjában összefutottam az utcán egy szomszéd faluból való ismerőssémmel, Tóth Tiborral, aki pszichológusnak készült, és ő említette, hogy a prágai magyar diákok péntekenként a Masaryk pályaudvar

melletti Arco kávéházban szoktak találkozni, ahol törzsasztaluk van. Ennek nagyon megörültem, mivel akkor még rajtam kívül egyetlen magyar sem lakott a kollégiumban, ezért hiányzott a magyar társaság. Attól kezdve én is rendszeresen eljárógtam az Arcoba.

Itt ismerkedtem meg Duka Zólyomi Árpáddal, az AED akkori elnökével, Futó Endrével, az AED későbbi elnökével, Kovács Tiborral és későbbi élettársával Vida Zsuzsával, Bánó Miklóssal, aki ma Kassán fizikusként dolgozik, Kuczy Lajossal, a Prágában tanuló teológusok közül az egyik lelkes klubtársunkkal, Balassa Zoltánnal, Papanek Péterrel (alias Rozsdás), Kurucz Sándorral, aki akkoriban villamosmérnöknek készült, ma filmoperatőr Magyarországon, Bauer Győzővel, aki tulajdonképpen nem volt prágai diák, mégis közénk tartozott, hiszen fiatal orvoskutatóként dolgozott egy intézetben, ma már a Szlovák Tudományos Akadémia tagja és a Csemadok Országos Választmányának az elnöke, Keszegh Istvánnal, aki később a Komáromi magyar gimnázium matematika-fizika szakos tanára lett, s egy ideig az iskola igazgatója is volt. Sokan jártak még az Arcoba, de a felsorolás nagyon hosszú lenne, a az igazat megvallva nem minden névre emlékszem már pontosan. Idővel én is vittem magammal néhány új arcot az Albertovról, ahol egy egész csinos magyar kolónia alakult ki az évek során. Mészáros Attila Galánta mellől érkezett Prágába, előbb a kémiát végezte el, majd pedig a fizikát, s jelenleg a Károly Egyetemen a csillagászati tanszéken dolgozik. A mai adysok talán már nem is tudják, hogy akkoriban volt nekünk egy vidéki "részlegünk" is, a Poděbradyban tanuló villamosmérnök-hallgatók, akik csak a harmadik évfolyamtól kezdve váltak tényleges prágai diákokká. Ezek között is akadt jónéhány ismerősöm, például Fuksz Sándor, vagy Ozogány Ernő, akivel igazán Pozsonyban kerültem szorosabb kapcsolatba, már a Hét munkatársaként.

Természetesen az Arco törzsvendége volt Bredár Gyula tanár úr is, aki sok érdekes anekdótát és történetet tudott, de ha kellett nyelvészként is pallérozta a beszédünket és szelíden helyreigazította egy-egy melléfogásunkat. Olykor hetekig nem láttuk, s amikor megérkezett közénk, alig győzte elmesélni az utiélményeit. Egyszer a kezembe adta Vekerdi László Kalandozások a tudománytörténetben című munkáját, amely akkoriban jelent meg. Őszintén szólva addig nem foglalkoztam ezzel a témával, de Bredár Gyula alighanem megsejtette, hogy a magamfajta szellemi mindenevőnek felkeltheti a kíváncsiságát. Ha ez volt a szándéka, akkor elérte a célját, hiszen tulajdonképpen ennek a könyvnek a hatására kezdtem el behatóbban foglalkozni a tudománytörténettel, s később az A Hét szerkesztőjeként magam is publikálni kezdtem tudomány- és művelődéstörténeti írásokat, tudósportrékat. E cikkek száma ma már meghaladja a kétszázat.

Az Arconak köszönhetem Rákos Péter ismeretségét is. Ő ritkábban fordult meg körünkben, de jelenléte mindig esemény volt számomra. Kedvessége, szelíd humora és könnyed bölcsessége mindnyájunkat elbűvölt, s talán ezzel is magyarázható, hogy többen tudatosan kerestük a vele való találkozásokat, s olykor bizony a magyar tanszéken levő pici dolgozószobába is beszemtelenkedtünk, s ő sohasem mondta volna, hogy most éppen rosszkor jöttünk. Nagy megtiszteltetésnek éreztem később,

hogy végighallgathattam az előadásait Adyról és Babitsról, de tőle hallottam először a strukturalizmusról is. Az ő buzdítására kezdtem el vásárolni Németh László akkor induló életműsorozatát, s büszkén elmondhatom, hogy valamennyi piros kötet megvan, s mindet elolvastam. Sok mindent köszönhetek még Rákos Péternek, de sajnos nincs helyem a felsorolásra. Annyit azonban még el szeretnék mondani, hogy az ő buzdítására fogtunk bele az első prágai magyar "szamizdat", a Homokóra szerkesztésébe. Ez a különös folyóirat 1969-ben született meg a magyar tanszéken, ahol néhány, irodalmi ambíciókat dédelgető művészilek (pl. Vida Zsuzsa, Kovács Tibor, Kurucz Sándor, Papanek Péter, Bánó Miklós, Mészáros János és e sorok írója is) azért sereglött össze, hogy kikérje Rákos Péter véleményét a tervről.

Noha vajmi keveset tudtunk az akkori szlovákiai (pontosabban: pozsonyi) magyar irodalmi életéről, meg voltunk győződve róla, hogy az csak maradi és szerény képességű alkotók sereglése lehet, az Irodalmi Szemle pedig a konzervativizmus bástyája, amelyet be kell venni, vagy ha így nem megy, akkor ellenlapot kell csinálni - Prágában. El tudom képzelni, milyen megmosolyogni való lehetett ez a nagy nekibuzdulás, de Rákos Péter egy arcrándítással sem jelezte, hogyan vélekedik a dologról. A Homokóra első száma néhány hét alatt összeállt, de kellett valaki, aki legalább hat-hét példányban legépel. Ha már akkor lettek volna számítógépek, nyilván nem okozott volna különösebb problémát ez a feladat, de sajnos csak egy rozoga írógép állt a rendelkezésünkre, így a lap sokszorosítása nagyobb teljesítménynek számított, mint maga a megszerkesztése és az anyag összeállítása. Őszinte érdeklődéssel olvashattuk egymás írásait és nem riadtunk vissza a kemény bírálattól sem. Olykor egy-egy nagytalálkozón élőben is bemutattuk a Homokóra tartalmát, izgatottan várva a hatást. Általában elismeréssel fogadták e teljesítményt, de ma már tudom, hogy a legtöbb próbálkozás csak afféle szárnypróbálgatás volt, amelyet ritkán követett repülés. Valójában azonban nem is az volt a cél, hogy valami maradandó szülessen, hanem inkább az, hogy a rokonlelkek egymásra találjanak. Tudomásom szerint a Homokóra 1975-ig létezett, de ezt a korszakát én már nem ismerhettem.

A fejezet élén azt ígértem, hogy az AED-ről fogok szólni, de eddig még csak találkozásokról és kezdeményezésekről számoltam be. Nos tulajdonképpen ez már maga az AED volt, hiszen az Arco-ban is az adysok jártak össze, a Homokórát is adysok szerkesztették, s a legaktívabbak egyúttal az AED vezetőségét is alkották. A tevékenységük kicsúcsosodása természetesen a minden hónapban megrendezett nagytalálkozó volt. Ezeket az összejöveleteket akkoriban az Építészeti Minisztérium klubhelyiségében tartottuk, amelyet viszonylag szerény összegért bocsátottak rendelkezésünkre. Általában 80-120 ember szokott összejönni. Mindig egy irodalmi vagy zenés műsorral nyitottuk az estet, s rendszerint vendégeket vagy előadókat is hívtunk. Ezt követően beszélgettünk és táncoltunk. Sok barátság és szerelem szövődött itt, de olykor heves viták is kialakultak. Tudtommal éveken át krónikát is vezettek az AED-ben, jó lenne ezeknek a teleírt vastag füzeteknek a tartalmát egyszer feldolgozni, s talán az is megoldható lenne, hogy összegyűjtsük az AED-del kapcsolatos dokumentumokat.

1970-től másfél évig engem ért az a megtisztelés, hogy elnöke lehettem a diákkörnek, s akkor már egyre több magyar tanult a fővárosban. Tudomásom szerint az adysok (vagy mondjam inkább így: a prágai magyar diákok) zöme természet-tudományi vagy műszaki pályára készült, a humán szakot elsősorban a teológushallgatók, a jogász és közgazdászjelöltek képviselték. Ezt azért is fontosnak érzem hangsúlyozni, mert mindezek ellenére az AED tevékenységében az irodalom, a zene dominált. Olykor közös kirándulásokat is szerveztünk Karlsteinbe vagy más távolabbi helyekre, de a nagyobb kollégiumokban is intenzív magyar élet zajlott, kivált szombaton és vasárnap. A Strahov a gépészek és mérnökhallgatók erődítménye volt, Větrníken viszont a Károly Egyetem növendékei - orvosok, fizikus- és matematikus jelöltek laktak. Sok kisebb-nagyobb kollégiumban laktak akkor magyarok, nem is győzném ezeket felsorolni: Rengeteg emlékem fűződik ezekhez a baráti "koleszlátogatásokhoz" is, hiszen a vérmes focicsatákat, az éjszakába nyúlt kártyapartikat hogyan is feledhetném. Különösen megható volt, ha valaki hazulról csomagot kapván összetrombitálta a barátokat és testvériesen megosztozott velük a tartalmán. Szlovákia egész területéről jöttünk, tehát nemcsak csallóközi, mátyusföldi, gömöri vagy bodrogi magyarokkal találkoztunk de olyanokkal is, akik teljesen szlovák környezetben, a magyar nyelvterülettől távol éltek. Én annakidején megpróbáltam egy füzetbe összeírni az adysok legfontosabb adatait, de sajnos ez a jegyzék elkallódott valahol. Talán lesznek olyanok, akiknél hasonló listák akadnak majd, s egyszer valahára egy valóban impozáns nagytalálkozót rendezhetünk.

Az AED aktív szervezője volt a szlovákiai magyar klubmozgalomnak is, s ha nem jön augusztus 21-e, talán ma sokkal előbbre tarthatnánk az önszervezésben. A kommunista konszolidációt követően kevésbé feltűnő tevékenység formákat kellett keresnünk, nehogy a rendőrség feloszlassa a hivatalosan be sem jegyzett diákkört. Hogy ez a prágai magyar szervezet olykor szálla volt a szemekben, azt leginkább az akkori magyar nagykövetség hozzáállása bizonyíthatja. A magyarországi diákoknak nem ajánlották az AED látogatását, különösen nem 68 tavaszán, mert akkor valóban forradalmi hangulat uralkodott egy-egy összejöveten. Több alkalommal is fogadtunk pozsonyi vendégeket (egyszer Duray Miklós is járt ott), s néhány adys aktív szervezője volt a Magyar Ifjúsági Szövetségnek, amely tulajdonképpen a mai szlovákiai magyar pártok őse volt. Mindezek ellenére jónéhány magyarországi diák eljárógatott közénk, nekem most hamarjában csak Cserhalmi Gyula neve jut az eszembe.

Még sok mindent mesélhetnék a prágai diákévekről, az egyetemről, ahol nagyon jó kollégáim és tanáraim voltak, a csinos lányokról, akik megdobogtatták a szívünket, de ehhez egy könyv sem lenne elegendő. Már többször is megfordult a fejemben, hogy regényt kellene írni erről az időszakról, de egyelőre nem aktuális a dolog. Helyette álljon itt ez a hevenyészett visszaemlékezés, amelynek írása közben gyakran elrészényültem. Köszönöm, hogy velem tartottak.

A PRÁGAI ADY ENDRE DIÁKKÖR ÁLLÁSFOGLALÁSA A CSEMA DOK ÉS AZ ÍRÓSZÖVETSÉG NEMZETISÉGI JAVASLATÁHOZ (RÉSZLET)

A prágai Ady Endre Diákkör tagsága megvitatta a politikai helyzetet s ezzel kapcsolatban a cseh-szlovákiai magyarság előtt álló új feladatokat és lehetőségeket. Jóllehet tudjuk, hogy a prágai magyar egyetemisták a csehszlovákiai magyarságunk számban elenyésző a szülőföldjétől ideiglenesen távollevő töredéke, mégis úgy érezzük: helyes és nem hiábavaló, ha a jelenlegi helyzetben mi, fiatal magyar értelmiségiek is megfogalmazzuk és hallatjuk álláspontunkat.

Szívvel-lélekkel köszöntjük és támogatjuk a megindult demokratizációs folyamatot, mint olyan vívmányt, mely hazánk minden polgárára nézve egyaránt üdvös. Eme folyamat megőrzését és továbbfejlesztését szükségesnek tartjuk. Elutasítjuk mindazokat a nézeteket, bárhonnán jöjjenek is, melyek a nálunk lejátszódó eseményeket bizalmatlansággal, sőt egyenesen gyanakodva szemlélik.

A csehszlovákiai magyarság sorsával kapcsolatos alább következő javaslatainkat úgy fogjuk fel, mint az említett demokratizációs folyamat szerves részét. Biztosítunk mindenkit, hogy e folyamatnak nem szétforgácsolása, hanem megszilárdítása a célunk. Hisszük, hogy amint valamely nemzeti közösség jogainak megcsorbitása nemcsak a közösségnek, hanem a vele egy hazában élő összes többi nemzetiségeknek is kárára van, úgy a nemzeti közösség kedvező létfeltételeinek biztosítása az egész országnak hasznára válik, ezt éppúgy vonatkoztatjuk a szlovák nemzet méltányos törekvéseire, mint a magunkéira.

Korunk fiatal nemzedékének be lehet és be kell bizonyítania, hogy a nemzeti érzület kielégítése nem emel válaszfalat az emberek közé, hanem egybefogja őket közös emberi célok érdekében.

A nemzetiségi kérdés következetes lenini megoldásának kulcsa a gazdasági és életszínvonalbeli különbségek megszüntetése. Ez azonban mindig a politikai helyzet függvénye. Tehát elsősorban szükséges a nemzetiségi kérdés politikai megoldása, mert ennek következménye a gazdasági élet új alapokra való helyezése. Ezt bizonyítja az új gazdasági irányítási rendszer 1967-es relatív eredménytelensége (megfelelő politikai változások nélkül lépett életbe). Ezért irányulnak javaslataink politikai és intézményes változásokra.

1968. április 2.

Ady Endre Diákkör Prága

(részlet az Évfordulók Jegyében című írásból, megjelent a Prágai Tükörben)

Volt az adysoknak egy másik, szintén nagy sikereket megélt lapja a KNÉDLI, melynek ősatyjának BELÁK ATTILA (1993-tól 1994-ig volt az AED elnöke) tekinthető. Így emlékszük vissza erre az időszakra:

Hogyan készül(t) a Knédli *A prágai magyar diáklap rövid története*

Ha a Knédli kezdetét akarom említeni elsőként, akkor valamivel az 1993-as év elé kell visszalapoznom emlékezetemben, Jómagam 1989-ben kerültem Prágába. Az AED élén akkor Badin Ádám majd pedig Belák Csaba álltak. Nem volt olyan hét, hogy a klubon belül szervezett akciók valamelyikén ne lett volna alkalom a találkozásra, szórakozásra, művelődésre. Persze ez köszönhető annak is, hogy a prágai közeg csak lassan állt át a kapitalistább gondolkodásmódra..., s olyan problémák, mint teremszerzés ill. terembér, előadónak útiköltség esetleg honorárium csak később kezdték nehezíteni a klubelnökök életét.

A fentiekből kiderülhetett, hogy számomra – mint későbbi AED elnök számára – éppen a 1989-91-es időszak volt a mérvadó. Tudtam, hogy egészen mások a lehetőségeim. Ekkor fordult meg először fejemben a gondolat, hogy egy diáklapot szerkeszteni. Ismertem a diákkör magját, az egyének képességeit, tudtam, hogy sokukra számíthatok s nem lesz nagy feladat rábírnunk egynémelyüket a tollforgatásra. Amitől tartani lehetett, az csak a nagyrődemű reakciója volt. A célom az volt, hogy a Knédli ne csak egy szűk magnak szóljon, hanem bárki, az AED dolgaiban akár csak kicsit is jártas megtalálja a számára érdekes olvasnivalót.

Első lépésként a címet kellett választani. Hála a Podolí kollégium remek társaságának, na meg a helyi bár csaposának, nem akadunk fel már az első akadályon. Ám hogy túl simán ne menjenek azért a dolgok, akadt még gond a számítógépes feldolgozással

is, hiszen ne feledjük, 1993-at írunk, a DTP technológia még egyáltalán nem hétköznapi dolog. Szóval, nem volt egyszerű, de valahogy megoldódott. A "piacradobás" előestéjén, az első és eredeti lézernyomatással, egy vadonatúj tonerrel valamint 500 db csodálatosan fehér A3-as xerox-papírral a hónom alatt bevágtattam a CSMMSZ irodájába, hogy ott a Csémy Tamással kötött előzetes megállapodás alapján fénymásolón legyártsam a történelmi első szám 100 példányát. Másnap aztán a kíváncsi, ám kezdetben meglehetősen bizalmatlan tömeg megjutalmazott azzal, hogy az első példányt remittenda nélkül elkapkodta.

A kezdeti sikeren felbuzdulva a következő számra csak alig két hónapot kellett várni, kicsit kifinomultabb külsővel rukkoltunk elő. A lapnak már volt egyfajta arculata, voltak állandó rovatok, számítógépes feldolgozás stb. A harmadik Knédlit már érezhetően várta a társaság, s mivel annak megjelenése egybeesett a Gólyabállal, így nem volt meglepő, hogy ebből a számból már majdnem 150 db kelt el.

A 4. szám, már dupla terjedelemmel jelent meg. Ekkorra a lap már nemcsak Prágában volt ismert, sőt, egy párkányi barátom jóvoltából a budapesti Széchényi Könyvtárban található valaha megjelent magyar nyelvű kiadványok gyűjteményébe is bekerült. Az 5. számot melynek Nyári Magazin volt az alcíme, a 94-es Kovácspataki Diáktalálkozóra készítettük el. Új sorozat indult, melyben a prágai diáktanyákat (kollégiumokat) mutattuk be, és persze folytatódtak a már jól megszokott és közkedvelt rovatok: az interjú, a rejtvény az alapítalok vagy a képcsarnok... Az év decemberében született meg a véleményem szerint egyik legjobban sikerült Knédli, sorrendben a 6. ("lajstromjele": 2 per 3/4). Ekkor ért el evolúciós folyamatában a projekt arra a szintre, hogy a terjedelméből kifolyólag (24 oldal) kisebb formában voltunk kénytelenek nyomtatni (A5). Ami első látásra visszalépésnek tűnt, az rögtön a másodikra ellenkezőleg, nagyon helyes lépésnek bizonyult. Azóta is ez a méret jellemzi a Knédlit.

A Knédli kétéves születésnapja alkalom volt egy kis visszatekintésre. A 7. számban ("lajstromjele": 3 per 1) megpróbáltam összefoglalni az elmúlt két év alatt történeteket, most ebből a cikkből idézek:

„...az első születésnapkor még talán egy kicsit korai lett volna holmi statisztikákkal előállni. Mára viszont már ott tart a Knédli, ahol a harmadéves egyetemista... semmi biztos, de a nehezen azért már túl van. A sokéves tapasztalatok is arra utalnak, hogy aki az első két évet átvészeli, az már a maradék hármát-négyet sikeresen befejezi. Én mindenesetre remélem, hogy a Knédli előtt még több, mint 3 év van.

Aki egy kicsit is figyelmesen lapozza az újságot, észrevehette, hogy az egyes számok terjedelme fokozatosan bővül. Míg az első "ősknédli" csak 8 oldalt számlált, addig a hatodik már ennek a háromszorosát.

Most pedig gyors egymásutánban tényeket fogok közölni. A mai napig (1995. március) – tehát ezt a számot nem beszámítva – 6 szám jelent meg. Eme 6 szám 17 ember lelkén szárad. Nekik külön köszönet jár, valamint az a bizsergetően jó érzés,

hogy nyomtatásban olvashatják a nevüket. Ejtsünk néhány szót a mennyiségről is. Ha egy ügyes műszaki ember az eddig megjelent 6 számot egymás mellé helyezi, akkor egy 88 oldalas papírhalmazt kap. Az írott szöveg 140 gépelt oldalat tenne ki. Csak összehasonlításképpen: a Pál utcai fiúk ennél sokkal több. És a végére még egy érdekes adat: a 6 számból eddig összesen valamivel több mint 800 db kelt el, ami egyes számokra lebontva 120-140-es eladott példányszámot jelent. Ez a viszonylag csekély mennyiség akkor válik tekintélyessé, ha hozzátesszük, hogy a Knédli potenciális olvasótáborra nagyon bőven mérve is nem több, mint 200 ember..."

Hát, így festett az AED lapja két évvel a kezdés után. Mondhatni ez volt a Knédli fénykora. Megvolt a szerzők és az olvasók állandó tábora, sőt, a lap anyagi támogatottsága is megoldódott.

Tanulás valamint munka mellett, egyre kevesebb szabadideje maradt az embernek, és ha kevés a szabadidő, akkor annak a Knédli (is) látja a kárát. Egy év telt el a következő szám megjelenéséig. Terjedelemben csökkentett, ám színvonalban változatlan fazonnal. Ugyanez volt érvényes a nyári, sorrendben 9. Knédlire is ("Iajstromjele": 4 per 2). Ez volt az utolsó lap, amely még az eredeti grafikával jelent meg. Ezt követően ugyanis másfél éves szünet után már Öcsém, alias Puhalla Gábor kezében gyűltek össze a fonalak, s a címloldal új arcot kapott. Ebben a formában a lap mind a mai napig megjelenik (eddig összesen 12 szám jelent meg). A Knédli megmaradt kellemes olvasnivalónak, ahol a megszokott diákosságon kívül a cikkírók sajátos és meglehetősen egyéni stílusa az, ami a legmeghatározóbb. Szerintem a Knédli éppen ettől ilyen jó.

(Megjelent a Prágai Tükörben)

Szerény kiadványunkat a híres-neves Huszty Andor Emlékbrigád naplójának diákénékével zárjuk s ezúton kívánunk az Ady Endre Diákkörnek boldog félévészázados születésnapot és még sok-sok hasonlóan gyümölcsöző esztendő, diákot, megbecsülést és kitartást!

Diákének

Ki nem szűkölt orosz órán
Ki nem ült a Hrádek padján
Egyetemről nem csavargott
Felmérőktől nem izzadott
A tanuást mindig nyomta
A matekot meg nem unta
Nem kártyázott, nem piált
Soh' sem volt az biz' diák!

*Fő támogatóink, akik nélkül ez a rendezvény nem jöhetett volna létre, és
akiknek ezért hálás köszönettel adózunk:*

A Magyar Köztársaság Nagykövetsége
Illyés Közalapítvány

Alexovič György
Angyal Béla
Banai Tóth (Salamon) Livia
Belák Csaba
Duka-Zólyomi Árpád
Farkas Éva
Farkas Iván
Kozsár Miklós
Méhes Vilmos
Németh Zoltán
Szabó Zoltán Erika
Szaló Béla
Szűcs János

állandó partnereink:
Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége
Prágai Magyar Kulturális Központ

Ezúton hívjuk fel a figyelmet AED téglajegy vásárlásának lehetőségére, amelynek ára 70 korona. Minden kedves vásárló, ezáltal támogatónk, egy AED feliratú téglácskát és számozott, névreszóló téglajegyvet kap, s neve bekerül a Krónikába. Kérjük, ha teheti, támogassa rendezvényeinket!

Köszönettel, az AED.

1957-2007

Illusztráció a Krónikából, amely a rendszerváltás utáni első őrsújfalusi tábor emlékéét idézi